

Wespendief

Pernis apivorus

Beschrijving

Kenmerken: De Wespendief (110-150 cm spanwijdte) is even groot als een Buizerd, maar lichter gebouwd, met een langere staart en smalle hals en kop. Mannetjes hebben een duifachtige, grijze kop, vrouwtjes een bruine, met een fel goudgeel oog. In vlucht vallen de twee smalle banden en dikke eindband van de staart op. Om naar wespenbroed te graven hebben ze dikke graafpoten en zwak gekromde klauwen. Ter bescherming tegen wespensteken is het neusgat smal ovaal en de bevedering van de kop schubachtig sluitend.

Levensloop: Wespendieven overwinteren in regenwouden rond de evenaar in West- en Centraal-Afrika. Jonge vogels blijven vaak 2 á 3 jaar in Afrika voordat ze als (potentiële) broedvogel terugkeren naar Europa. Ze arriveren in Nederland vanaf eind april en bouwen een nieuw nest of gebruiken een oud roofvogel- of kraaiennest. Ze krijgen 1 of 2 jongen, maar bij een slecht voedselaanbod gaat maar een deel van de populatie broeden en is de reproductie gemiddeld laag. Vanaf augustus trekken ze terug naar hun overwinteringsgebieden.

Voedsel: Het voedsel van de Wespendief bestaat in de nestfase vrijwel geheel uit wespenbroed. Wanneer de beschikbaarheid hiervan laag is (in het voorjaar en tijdens slecht weer) worden gewervelden als kikkers en nestjongen van met name duiven en lijsters gegeten.

Belang Veluwe: De Wespendief komt in bossen op zandgronden voor, op rijkere bodem algemener dan in bossen op arme zandbodem. Op de Veluwe broeden in 2013-2015 naar schatting een kleine 100 broedparen, met een negatieve trend over de laatste decennia. De doelstelling wordt hiermee net niet gehaald.

Wespendief bij wespennest © Saxifraga - Martin Mollet

Door Wespendief uitgegraven wespennest
© Saxifraga - Mark Zekhuis

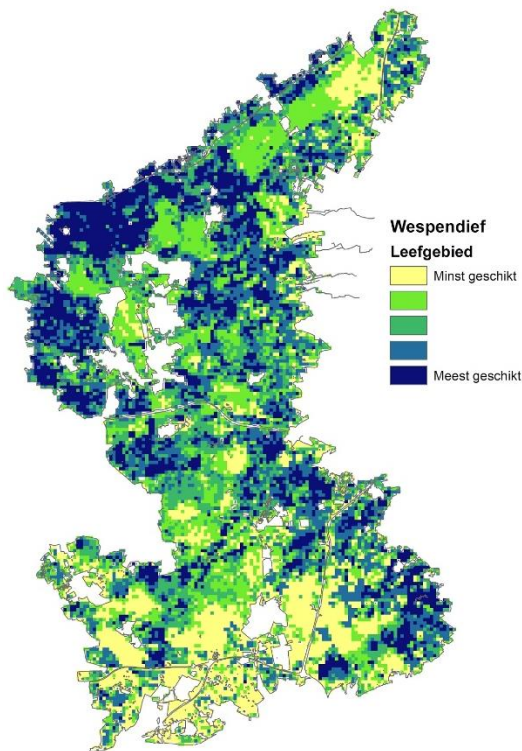

Wespendief in vlucht © Saxifraga - Mark Zekhuis

Leefgebied en gevoeligheid voor verstoring

- De Wespendief broedt in uitgestrekt, gesloten bos en in bosfragmenten in halfopen landschap. De soort is moeilijk te inventariseren, waardoor aantalsschattingen en trends per gebied een flinke onzekerheid kennen.
- De soort nestelt in hoge, oudere bomen; meestal bomen hoger dan 15 meter. Er is een voorkeur voor bomen met dichte kronen, waarin nesten geen direct zonlicht krijgen en weinig opvallen. Het type bos en de precieze boomsoort zijn van ondergeschikt belang bij de nestplaatskeuze.
- Het activiteitsgebied varieert van 8-45 km², o.a. afhankelijk van goede en slechte wespenjaren. Het meeste voedsel voor de jongen (raten uit wespennesten) wordt binnen 2 tot 5 km van het nest verzameld in bossen, bosranden, heidevelden en vrij extensieve agrarische gebieden.
- De nestplek van de Wespendief zit hoog en goed verstopt, en is daardoor weinig gevoelig voor verstoring door recreatie. Gebieden met bebouwing en recreatie worden echter nauwelijks gebruikt om te foerageren. Wegen en fietspaden in bossen geven weinig verstoring, mits de boom- en struweellaag rondom dicht begroeid is.

Leefgebied Wespendif op de Veluwe

De Wespendif broedt in hoge bomen, vaak met dichte kronen opdat de nesten niet opvallen en er geen direct zonlicht in valt (foto's uit Van Manen et al (2011) "Ecologie van de Wespendif (*Pernis apivorus*) op de Veluwe in 2008-2010"

Knelpunten

- Een afname van voedsel voor volwassen Wespendifeën (en alternatief voedsel voor jongen) is het meest waarschijnlijke knelpunt. Op de droge Veluwe zijn dit vooral nestjongen van duiven en lijsters. Door een lage dichtheid van deze vogels lijkt de predatiedruk van havik op wespendif bovendien toegenomen.
- Het is onduidelijk of wespenbroed als voedsel voor nestjongen structureel is afgenomen, maar het is zeker aan sterke jaarlijkse schommelingen onderhevig. Door opwarmend klimaat valt de wespenpiek steeds eerder in de zomer, waardoor aan het einde van het seizoen voedselgebrek voor Wespendifeën kan optreden.
- Actief omvormen van naaldbossen door sterke dunning of kaalkap betekent habitatverlies voor Wespendifeën. Kappen in wintermaanden in percelen met Wespendifnesten verkleint de kans op terugkeer.
- Effect van hoge stikstofdepositie (verzuring en vermesting) op voedselaanbod is aannemelijk.

Aanbevelingen beheer

- Zo weinig mogelijk ingrijpen in de natuurlijke successie van bossen. Zomervellingen in geschikt broedgebied vermijden. In percelen met nesten van wespendif ook in winter niet kappen.
- Herstel van grootschalige open, voedselarme ecosystemen door kap en/of dunningen achterwege laten. Vergroten grenslengte tussen (rafelige) bosrand en heide of extensief cultuurland kan de voedselbeschikbaarheid wel verhogen.
- Recreatiedruk in de vorm van wandelaars, loslopende honden en activiteiten op belangrijke foerageerlocaties (bijv. in open bospercelen en langs bosranden) vermijden.
- Onderzoek naar (de continuïteit van) het voedselaanbod voor Wespendif uitvoeren om maatregelen op te stellen voor verbetering van de voedselsituatie.